

S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

F. I. Budapest. — A világszemléleti rokonságnál kézzelfoghatóbb szálak is fűzik Hopkinst a ferences mozgalomhoz. Oxfordban tanult, ahol elevenen él az egyetem egykori világhírű professzorának, Duns Scotusnak emléke és tanítása. Hopkins a szépségről és a dolgok „belső formájáról” vallott elméletét Duns Scotus filozófiája alapján dolgozta ki, márpedig ez erősen hangsúlyozza a dolgok egységét, konkrét valóságát. Duns Scotusnak ismeretelméletére alapozza a saját „költői ismeretelméletét”: az igazi ismeret az egyedi dolgok érzéki megismerése. A költőnek tehát elsősorban egyedi, konkrét tárgyokról, jelenségekről kell írnia, mégpedig úgy, hogy a nyelv kifejezőeszközeivel „megérzékíti”, megjeleníti őket a maguk egész mélységében. Ha ez sikerül, ezáltal közelebb viszi az olvasót Istenhez is, hiszen a világ külső, érzéki felszínén keresztül a hívő lélek már megsejtheti a minden dolgok mélyén rejtőző Istent.

T. L. Budapest. — Ezt így kategorikusan kijelenteni, hogy: „a tények tanúsága szerint egészen a X. századig nem volt a keresztényeknél semmiféle külön nap a halottakkal kapcsolatban” — nem lehet, nem is felel meg a tényeknek. Az kétségtelen, hogy a halottak napjának a mostani formában és a mostani dátumán való megünneplése Odilo clunyi apát (946—1048) rendelete nyomán fejlődött ki és terjedt el az egyházban. De a források tanúsága szerint már Odilo apát előtt is volt ünnepe egyes helyeken éppen november másodikán is a halottakról való megemlékezésnek. Amalarius metzi püspök (780—850) egyik liturgikus művében megírja: „a mindenszentek officiuma után mondjuk a halottak officiumát”. Hispániai Szent Izidor († 636) előírja szerzeteseinek, hogy pünkösöd keddjén mutassanak be szent misét az elhunytakért. De még korábban is lehet adatokat találni a halottak emlékének megünneplésére vonatkozóan. Tertullianus már a III. században így ír: „évenként egy napon könyörgünk az elhunytakért”. Egyébként pedig az egyház minden szentmiséjében a legkorábbi időktől fogva megemlékezett a halottakról, a kánonban, az átváltozás után imádkozza a pap: „... minden Krisztusban elhunyt hívőnek add meg kérünk az enyhülés és a viláosság helyét.” Semmiképpen sem lehet azt állítani tehát, hogy az egyház a tizedik században kezdte volna el a maga „halott-kultuszát” és ez a pogány halottkultuszhoz való visszatérést jelentette volna.

Nyugdíjas. Szeged. — Miért tárja ki a pap a szentmise egyes helyein a kezét és miért imádkozunk mi, hívek összekulcsolt kézzel? — A liturgiában minden mozdulatnak, ennek is jelképes jelentése van. A kitárt kéz az ősbibb, őskeresztény időkől fennmaradt imádkozó kéztartás. Kitárt karral imádkozott az ószövetségi, az ókori pogány hívő is. Arisztotelész írja a világról szóló könyvében: „Mi emberek mindnyájan az ég felé tárjuk karunkat, midőn imádkozunk.” Az Isten utáni vágyat és az Isten előtti teljes meghódolást fejezte ki. Az összekulcsolt kéz későbbi eredetű, „csak” ezer esztendő. A nyugati germán-frank jogszokások világából került a katolikus liturgiába. Amikor a frank lovag letette ura előtt a hűségesküt, — a szenior — összetette és egybekulcsolta annak kezét. E kéztartás azt jelképezte, hogy a lovag „nem használja kezét”, nem tesz semmit ura akarata ellenére. Az Isten iránti hűségünket, tiszteletünket, hódolatunkat fejezzük ki mi is kezünk összekulcsolásával. Mi sem akarunk semmit az ő akarata, törvényei ellenére cselekedni.

T. R. Budapest. — Aquinói Szent Tamás, mint annyi másban, a skandalum kérdésében is pontos eligazítást nyújt. Azt mondja: „a botrány alatt olyan helytelen szót vagy cselekedetet értünk, amely másnak lelki romlására ad alkalmat.” (Summa II. II. q. 43.) A női öltözködés is aszerint botrányos és bűnös, illetve tisztességes, hogy alkalmat ad-e másnak bűnre vagy sem. Azt is, hogy asszonyaink időnként férfi nadrágot öltenek, ebből a szempontból kell megítélnünk. Egyformán lehet tisztességes és botrányos, aszerint miért és hogyan hordják. Azért, hogy menyasszonya időnként férfi nadrágot vesz fel, önmek nem kell messzemenő következtetéseket levonnia. Ez ma már nem különcködés, hanem társadalmilag hallgatólagosan elfogadott, jóváhagyott szokás.

Dogma. — Sarkalatos hittétel: „Ádám bűne a következményeivel együtt átszállott az összes emberekre.” Ugyanis hittétel: „az eredeti bűn nem utánzás, hanem átszármaszás útján terjed tovább”. Minden ember részesül benne léte első pillanatától. Mi a lényege? „Tartalmát tekintve az eredeti bűn a megszentelő kegyelem hiánya” — írja Schütz Antal. (Dogmatika I. 560.) Töprengésére: „az Ur Isten, a bűn nélküli Ur Isten, akitől annyira távol áll a bűn, hogy gyarló ember még csak fölfogni se tudja, elkünkre mégis ráteremt egy bizonyos bünt, amit nem is mi követtünk el személyesen és hogy „mi szüksége van erre az Ur Istennek?” — Szent Agoston szavait idézzük: „Ennél az ősi bűnnél mi sem ismertebb, ha hirdetni kell, mi sem titokzatosabb, ha érteni akarjuk.” Sokan sokfélekepp igyekeztek magyarázatot találni az eredeti bűn utkára. És nagyon sokan tevedtek zsákutcába magyarázataikkal. Schütz szavaival figyelmeztetjük: „Isten nagy tetteit nem szabad elszigetelten szemügyre venni, hanem lehetőleg teljes tartalmuk szerint sokszerű összefüggésükben kell méltatni. Az eredeti bűnnek és általában a bűnnek valóságát tehát úgy kell fontolóra venni, amint a jelen üdvrendbe tényleg bele van állítva. Itt pedig a bűn elválnátlanul össze van kapcsolva a megváltással. A kigyótipro asszony sarjának képe ott állt már az összlők előtt és kezdte sugározni biztató erejét az emberiségre, mihelyt Ádám és Éva fölött elhangzott a büntetés ítélete... Ne meredjen rá ön mintegy megbabonázva egy kiragadott kérdésre. Gondolja meg ugyancsak Schützzel, hogy az ember: „aki saját hibáján kívül Ádám bűnének részese lett, saját érdeme nélkül Jézus Krisztus megváltásának lesz részesévé.” A megváltás és a megváltó, a megtestesülés mint Isten gondolható legnagyobb tette a teremtés világában, fölséges módon föloldja a bűn átkát, fölszivja a bűn törvényét, mint részleges jelenséget, egy sokkal egyetemesebb törvényben. Az ellentéteknek, harcoknak és diszharmoniaknak ezt a bűnös világot körülönlőni a minden bűn, lázadás, hűtlenség fölött diadalmaskodó isteni irlalomnak óceánja.

Kötelességtudó. — 1. Újában valóban egyre inkább elhagyják a régi és a betegek sokszor riasztóan ható „utolsó kenet” elnevezést. „Betegek szentségének” vagy amint az új szertartáskönyv nevezi „szent kenet szentségének” mondják. 2. Elsődleges célja: megerősíteni a lelket a szenvedések elviseelésére, ha kell, a haláltusa győzedelmes megvívására. De kegyelemközlő erejével eltörli a bűnöket is, ha a beteg nem gyónhatott meg. Hozzájárulhat a beteg testi, lelki gyógyulásához is. 3. A Szentkenet szentségét csak felszentelt pap szolgáltathatja ki. 4. Saját magának a pap nem szolgáltathatja ki ezt a szentséget. 5. Felveheti minden megkeresztelt hívő, ha öntudatánál van és súlyos beteg. Egészséges ember tehát nem veheti fel. Még akkor sem, ha halálveszelemben indul. (Pl. katona.) Egy betegségben csak egyszer lehet felvenni. Újabb betegségben újra alkalmazható. 6. Nem katolikus keresztény számára csak akkor lehet kiszolgáltani, ha visszatért az egyházba vagy legalább kifejezte ebbeli szándékát.

Többgyermekes. — Az állapotbeli kötelességek megelőzik a többletként vállalt vallásos gyakorlatokat. Először tehát a gyermekek nevelésével kapcsolatos feladatokat kell ellátni és csak azután lehet arra gondolni, hogy elmenjünk esti litániára rózsafüzért imádkozni. — Ami a gyermekekkel való foglalkozást illeti, nekünk az a véleményünk, hogy a napi tíz perces foglalkozás teljesen elég. Ne arra törekedjék, hogy egyszerre sokáig és hosszan foglalkozzék gyermekeivel, különösen ha elvont fogalmakat kell megmagyarázni számukra. Az erkölcsi nevelést pedig a mindennapi élet kisebb-nagyobb eseményeihez kapcsolva lehet a leghatásosabban elvégezni. Egy-egy találó megjegyzés, okos kommentár mélyebben vésődik ilyenkor a gyermeki lélekbe, mint a hosszú magyarázgatás és fejtegetés.